# Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.01.2005, sp. zn. 15 Tdo 1314/2004, ECLI:CZ:NS:2005:15.TDO.1314.2004.1

**Číslo:** 39/2005

**Právní věta:** Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, které je podkladem pro odnětí věci zákonnému soudci (zákonným soudcům), a tedy výjimkou z ústavní zásady práva na zákonného soudce, se uplatní jen tehdy, jde-li skutečně o právní názor, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu. Z toho lze dovodit, že nejsou-li tyto zákonné podmínky splněny, pak senát, který má věc v souladu s rozvrhem práce projednávat, nemůže rozhodnout o jejím postoupení velkému senátu. Velký senát má právo i povinnost posoudit, zda jsou splněny zákonné podmínky pro postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu. Nejsou-li tyto podmínky splněny a byla-li přesto věc postoupena velkému senátu, ten rozhodne o jejím přikázání příslušnému senátu k projednání a rozhodnutí.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 12.01.2005

**Spisová značka:** 15 Tdo 1314/2004

**Číslo rozhodnutí:** 39

**Číslo sešitu:** 7

**Typ rozhodnutí:** Usnesení

**Hesla:** Příslušnost soudu, Řízení o dovolání

**Předpisy:** § 20 odst. 1 předpisu č. 6/2002Sb.
§ 265a tr. ř.

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech trestních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*Velký senát Nejvyššího soudu v trestní věci obviněných Ing. K. S., E. T. a M. N. vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 17 T 26/2002, o dovolání postoupeném velkému senátu Nejvyššího soudu k rozhodnutí usnesením Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 3 Tdo 449/2004, ve spojení s opravným usnesením téhož soudu ze dne 7. 12. 2004, sp. zn. 3 Tdo 449/2004 – I., přikázal senátu 3 Tdo Nejvyššího soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl, protože nejsou splněny podmínky § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.*

**Z odůvodnění:**

Obvinění Ing. K. S., E. T. a M. N. byli (spolu s dalšími obviněnými P. V. a J. S.) rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 6. 2003, sp. zn. 17 T 26/2002, uznáni vinnými, že :

I. obvinění Ing. K. S., E. T., M. N. a P. V.

obviněný Ing. K. S. v měsíci květnu 2002 v úmyslu zabránit redaktorce deníku MF S. S. publikovat články odhalující nelegální způsob nabytí jeho majetku, v úmyslu zakrýt, že majetek byl získán trestnou činností, zabránit ztrátě majetku nahromaděného nezákonným způsobem, požádal obviněnou E. T. o kontaktování osoby schopné poškozenou S. S. odstranit, poskytl jí fotografii, adresu poškozené, zálohu 50 000 Kč a přislíbil za vykonanou vraždu vyplatit 500 000 Kč;

obviněná E. T. se stejným záměrem z podnětu obviněného Ing. K. S. jednala s obviněným M. N. za přítomnosti obviněného P. V. a za odstranění poškozené nabídla 500 000 Kč, předala fotografii, adresu poškozené a zálohu ve výši 50 000 Kč obviněnému M. N., společně s ním také opatřila od obviněného J. S. 922 g plastické trhaviny S. a 4 průmyslové elektrické rozbušky, které M. N. převzal a poté předal k ukrytí P. V., a pro vykonavatele slíbila obstarat padělaný pas;

obviněný M. N. počátkem měsíce června 2002, za slíbenou odměnu, domluvil ve V. s K. R. zavraždění poškozené za odměnu 100 000 Kč, předal mu její fotografii, adresu jejího bydliště a zálohu 3000 Kč, dne 8. 7. 2002 ve V. mu předal 177 g trhaviny S. a jednu rozbušku k vykonání vraždy;

obviněný P. V. za slíbenou odměnu 100 000 Kč aktivně se zapojil do přípravy vraždy, uschoval trhavinu S. a 4 rozbušky, které převzal od obviněného M. N., a dne 8. 7. 2002 předal 177 g trhaviny S. a jednu rozbušku k vykonání vraždy a také zajišťoval kontakty obviněného M. N. s K. R., který měl vraždu vykonat;

K. R. se o vykonání vraždy nepokusil a podal dne 9. 7. 2002 oznámení na Policii České republiky, Okresní ředitelství P.

II. obviněný Ing. K. S.

od neznámé osoby v přesně nezjištěné době opatřil si a bez povolení přechovával ve svém bydlišti ve S. až do 19. 7. 2002

a) samonabíjecí pistoli AP, ráže 9 mm, maďarské výroby se zásobníkem a sedm nábojů ráže 9 mm Browning Court

b) tři jednoranné palné zbraně – střílející tužky s přímoběžným úderníkem bez výrobních čísel s nábojovou komorou uzpůsobenou pro náboje ráže 6,35 Browning a tři náhradní hlavně k těmto tužkám bez výrobních čísel s nábojovou komorou uzpůsobenou pro náboje ráže 8 mm Blanc nebo ráže 320 Short, 25 kusů nábojů ráže 6,35 Browning a 3 kusy plynových nábojů ráže 8 mm Blanc.

III. obviněný J. S.

na žádost obviněné E. T. po vzájemné domluvě opatřil za úplatu 25 000 Kč celkem 922 g plastické trhaviny S. a čtyři průmyslové elektrické rozbušky a tuto trhavinu a rozbušky dne 5. 7. 2002 v D. předal v její přítomnosti obviněnému M. N.

Podle soudu prvního stupně uvedeným jednáním obvinění naplnili zákonné znaky skutkových podstat: obviněný Ing. K. S. přípravy k trestnému činu vraždy podle § 7 odst. 1 k § 219 odst. 1, 2 písm. h) tr. zák. (ad I.), trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. (ad II./a) a trestného činu vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků podle § 185a odst. 1 tr. zák. (ad II./b), obviněná E. T. přípravy k trestnému činu vraždy podle § 7 odst. 1 k § 219 odst. 1, 2 písm. h) tr. zák. (ad I.), obviněný M. N. přípravy k trestnému činu vraždy podle § 7 odst. 1 k § 219 odst. 1, 2

písm. h) tr. zák. (ad I.), obviněný P. V. přípravy k trestnému činu vraždy podle § 7 odst. 1 k § 219 odst. 1 tr. zák. a obviněný J. S. trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. a) tr. zák. (ad III.).

Obviněný Ing. K. S. byl za jmenované trestné činy odsouzen podle § 219 odst. 2, § 35 odst. 1 za použití § 40 odst. 2 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na dobu osmi let, přičemž podle § 39a odst. 2 písm. c), odst. 3 tr. zák. byl pro jeho výkon zařazen do věznice s ostrahou; podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. mu byl dále uložen trest propadnutí věci, a to samonabíjecí pistole AP ráže 9 mm maďarské výroby, zásobník, tři jednoranné palné zbraně – střílející tužky bez výrobních čísel ráže 6,35 mm, tři náhradní hlavně k střílejícím tužkám bez výrobních čísel ráže 8 mm, 22 kusů nábojů ráže 6,35 mm Browning. Obviněná E. T. byla odsouzena podle § 219 odst. 2 za použití § 40 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dobu šesti let, přičemž podle § 39a odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zák. byla pro jeho výkon zařazena do věznice s dozorem. Obviněný M. N. byl odsouzen podle § 219 odst. 2 za použití § 40 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dobu šesti let, přičemž podle § 39a odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zák. byl pro jeho výkon zařazen rovněž do věznice s dozorem; podle § 55 odst. 1 písm. b) tr. zák. mu byl uložen trest propadnutí věci, a to finanční částky 14 500 Kč. Obviněnému P. V. byl podle § 219 odst. 1 za použití § 40 odst. 2 tr. zák. uložen trest odnětí svobody na dobu čtyř let, přičemž podle § 39a odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zák. byl pro jeho výkon zařazen do věznice s dozorem. Obviněný J. S. byl odsouzen podle § 185 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dobu dvou let, přičemž podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon uloženého trestu podmíněně odložen na zkušební dobu tří let.

Proti tomuto rozsudku podali obvinění Ing. K. S., E. T., M. N., P. V. a J. S. odvolání, a v neprospěch všech obviněných podal odvolání státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Českých Budějovicích.

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. 8 To 122/03, podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek částečně zrušil, a to ve výroku, kterým byl obviněnému Ing. K. S. uložen trest propadnutí věci. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. následně sám rozhodl tak, že podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. vyslovil zabrání samonabíjecí pistole AB ráže 9 mm, maďarské výroby se zásobníkem a 7 nábojů ráže 9 mm Browning Court a 3 jednoranných palných zbraní – střílejících tužek bez výrobních čísel a 3 náhradních hlavní k těmto tužkám, 25 kusů nábojů ráže 6,35 mm Browning a 3 kusů plynových nábojů ráže 8 mm Blanc. U obviněného J. S. doplnil výrok o trestu tak, že podle § 53 odst. 1 tr. zák. mu uložil peněžitý trest ve výši 25 000 Kč; pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl trest vykonán, stanovil podle § 54 odst. 3 tr. zák. náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce. Odvolání obviněných E. T., M. N., P. V. a J. S. podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti citovanému rozsudku Vrchního soudu v Praze podali prostřednictvím svých obhájců dovolání obvinění Ing. K. S. a E. T., a ve prospěch i neprospěch obviněných Ing. K. S., E. T., M. N. a P. V. podala dovolání také nejvyšší státní zástupkyně.

Nejvyšší soud v neveřejném zasedání konaném dne 11. 3. 2004 shledal dovolání nejvyšší státní zástupkyně důvodným a usnesením sp. zn. 6 Tdo 212/2004 rozhodl tak, že se podle § 265l odst. 2 tr. ř. přikazuje Vrchnímu soudu v Praze, aby v rozsudku ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. 8 To 122/2003, doplnil chybějící výroky, kterými rozhodne o odvoláních státního zástupce podaných v neprospěch obviněných Ing. K. S., E. T., M. N. a P. V. Z odůvodnění tohoto usnesení je zřejmé, že shledal opodstatněným dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. uplatněný právě nejvyšší státní zástupkyní. Dovoláními podanými obviněnými Ing. K. S. a E. T. se nezabýval s tím, že o nich bude rozhodováno poté, co vrchní soud doplní chybějící výroky ve svém rozhodnutí a věc bude po poučení stran předložena dovolacímu soudu.

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 8 To 44/2004, doplnil výrokovou část

svého původního rozsudku ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. 8 To 122/2003, o bod V. tohoto znění: „Podle § 256 trestního řádu se zamítají odvolání krajského státního zástupce v Českých Budějovicích, podaná v neprospěch obžalovaných Ing. K. S., E. T., M. N. a P. V.“

Proti rozsudku odvolacího soudu ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. 8 To 122/2003, který se stal kompletním až ve spojení s dalším rozsudkem tohoto soudu ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 8 To 44/2004, podala nejvyšší státní zástupkyně dne 11. 5. 2004 v pořadí již druhé dovolání, a to v neprospěch obviněných Ing. K. S., E. T. a M. N. Učinila tak z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., jelikož citovaným rozsudkem bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku státního zástupce směřujícího výlučně proti výrokům o trestech odnětí svobody, které byly jmenovaným obviněným uloženy rozsudkem soudu prvního stupně, a rozhodnutím soudu prvního i druhého stupně byly v důsledku nesprávného užití § 40 odst. 2 tr. zák. uloženy těmto třem obviněným tresty odnětí svobody mimo trestní sazbu stanovenou trestním zákonem na trestné činy, jejichž přípravou byli uznáni vinnými, v čemž spatřovala dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

Nejvyšší státní zástupkyně v podrobnostech uvedla, že odvolací soud pochybil, pokud se svými rozsudky na jedné straně zcela ztotožnil se soudem prvního stupně v právních kvalifikacích jednání obviněných Ing. K. S., E. T. a M. N. podle § 7 odst. 1 tr. zák. k § 219 odst. 1, 2 písm. h) tr. zák., avšak na druhé straně považoval za správné i tresty uložené těmto obviněným podle § 219 odst. 2 tr. zák. za použití § 40 odst. 2 tr. zák. Poukázala na to, že odvolací soud nevyhověl odvolání státního zástupce, jenž namítal, že byli-li tito obvinění uznáni vinnými přípravou k trestnému činu vraždy za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby (§ 88 odst. 1 tr. zák.), nemohl jim být uložen trest odnětí svobody pod dolní hranicí takto zákonem zvýšené trestní sazby, tedy za použití § 40 odst. 2 tr. zák.

Pokud soud druhého stupně zaujal stanovisko, podle něhož i za této situace lze ustanovení § 40 odst. 2 tr. zák. použít [odvolací soud to odůvodnil tím, že soud prvního stupně správně oddělil společenskou nebezpečnost trestného činu, který byl připravován (tj. kvalifikovaná vražda), od otázky závažnosti samotné jeho přípravy; proto se shodl s krajským soudem v tom, že právě s ohledem na konkrétní povahu závažnosti přípravy (způsob „amatérský a vesnický”) by použití trestní sazby uvedené v trestním zákoně (§ 219 odst. 2 tr. zák., v rozmezí 12-15 let odnětí svobody) bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že účelu trestu lze dosáhnout i trestem kratšího trvání], nelze je podle nejvyšší státní zástupkyně považovat za opodstatněné. Obvinění Ing. K. S., E. T. a M. N. byli totiž v dané věci uznáni vinnými přípravou k trestnému činu vraždy v tzv. kvalifikované skutkové podstatě. Trestní zákon přitom umožňuje mimořádné snížení trestu odnětí svobody u přípravy jen za předpokladu, že vzhledem k její povaze a závažnosti by uložený trest odnětí svobody v rámci zákonné sazby byl nepřiměřeně přísný a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání. Povaha přípravy vyplývá zejména z charakteru jednání, z jeho formy, z charakteru a závažnosti trestného činu, k němuž směřovala. Závažnost přípravy je dána především typovou společenskou nebezpečností trestného činu, k němuž směřovala, tím, do jaké míry se rozvinula a jaké skutečnosti zabránily dokonání trestného činu. Okolnost, že došlo pouze k přípravě trestného činu, však nemůže sama o sobě odůvodnit snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici příslušné zákonné sazby. Byl-li totiž obviněný uznán vinným přípravou nebo pokusem k trestnému činu spáchanému za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby a tato trestní sazba byla (při ukládání trestu) použita, nelze současně snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici vyšší trestní sazby s odvoláním na § 40 odst. 1 tr. zák. (srov. rozhodnutí č. 26/1985-III. Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší státní zástupkyně konečně uvedla, že vzhledem k tomu, že u jmenovaných tří obviněných nebyly splněny podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 40 odst. 2 tr. zák., jsou tresty odnětí svobody, které jim byly uloženy soudem prvního stupně a následně potvrzeny i soudem druhého stupně, tresty uloženými ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. h) tr. zák. Proto dospěla k závěru, že jsou

naplněny dovolací důvody ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h), l) tr. ř., a navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. 8 To 122/2003, ve spojení s rozsudkem téhož soudu ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 8 To 44/2004, a to ve výroku pod bodem V., a zrušil též všechna další rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále navrhla, aby dovolací soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal odvolacímu soudu věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout, a aby podle § 265l odst. 4 tr. ř. rozhodl o vazbě obviněných Ing. K. S., E. T. a M. N.

Jak již bylo uvedeno, v této trestní věci podali dovolání též obvinění Ing. K. S. a E. T.; učinili tak v zákonné lhůtě již proti původnímu rozsudku odvolacího soudu ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. 8 To 122/2003, přičemž o jejich dovoláních z důvodů již také zmíněných nebylo dosud rozhodnuto.

Obviněný Ing. K. S. v dovolání podaném prostřednictvím svých obhájců JUDr. V. Š. a JUDr. M. K. uplatnil dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. b), g) a l) tr. ř. Naplnění prvního z nich spatřoval v tom, že jak v přípravném řízení, tak v hlavním líčení a posléze i ve veřejném zasedání před odvolacím soudem došlo k závažným procesním pochybením (údajná pochybení konkrétních orgánů v tom kterém stadiu trestního řízení podrobně odůvodnil); z toho pak dovodil, že ve věci meritorně rozhodli v prvním stupni soudci Krajského soudu v Českých Budějovicích, kteří jsou vyloučeni z vykonávání úkonů trestního řízení, stejně jako soudci soudu druhého stupně, kteří se ztotožnili s chybným postupem nalézacího soudu při shromažďování, provádění a hodnocení důkazů. Zdůraznil přitom, že k vyloučení zmíněných orgánů činných v trestním řízení stačí pouhé pochybnosti o tom, že uvedené orgány nebo některý z nich nemohou nestranně rozhodovat.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spatřoval tento dovolatel v tom, že státní zástupce podal obžalobu pro přípravu k trestnému činu vraždy podle § 7 odst. 1 k § 219 odst. 1, 2 písm. h) tr. zák., přičemž obžaloba neobsahovala právní větu vyjadřující uvedenou kvalifikovanou skutkovou podstatu. Obhajobě proto nebylo až do závěrečné řeči státního zástupce známo, zda obžaloba vinila obviněného z toho, že jednal v úmyslu získat majetkový prospěch nebo v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin, anebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky; poukaz na zvlášť zavrženíhodnou pohnutku se objevuje pouze v odůvodnění obžaloby, kde ji státní zástupce shledával ve snaze dovolatele za úplatu zavraždit S. S., která se snažila svými články v tisku odhalovat nelegální původ jeho majetku. V této souvislosti vytknul obžalobě porušení zásad legality a oficiality, když nebyli pro přípravu stejného trestného činu stíháni svědek J. S. a ostatní obvinění, včetně E. T. K tomu přistupuje skutečnost, že dokazování před soudem bylo vedeno snahou „dopídit se“ toho, jak obviněný přišel k penězům zajištěným při prohlídce jiných prostor – cílem však bylo osvětlit motivaci a zvlášť zavrženíhodnou pohnutku, kterou by byla odůvodněna uvedená přísnější kvalifikace. Za flagrantní nesprávné (právní) posouzení věci obviněný považoval, jakým postupem se k této kvalifikaci nalézací soud dobral. Stalo se tak za použití § 9 odst. 2 tr. zák., když nalézací soud bez ohledu na presumpci neviny pro toto trestní řízení vyřešil jako předběžnou otázku to, že dovolatel a E. T. jsou vinni trestným činem přijímání úplatku podle § 160 odst. 1, 4 písm. a) tr. zák., pro který probíhá odděleně trestní stíhání, které je dosud ve stadiu přípravného řízení. Konečně v závěru argumentace k naplnění tohoto dovolacího důvodu dovolatel poukázal na otázku věrohodnosti či nevěrohodnosti své osoby a obviněné E. T. a s tím související otázku hodnocení znaleckých posudků nalézacím i odvolacím soudem; považuje za nepřípustné, aby se (odvolací) soud stavěl do role arbitra mezi znaleckými posudky zvláště za takového stavu dokazování, když vina či nevina dovolatele je odvozována od věrohodnosti obviněné E. T.

Naplnění posledního dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. dovolatel spatřoval v tom, že soud druhého stupně v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že částečně důvodným shledal pouze dovolání (správně mělo být „odvolání”) státního zástupce a obviněného, přičemž poukázal na pochybení soudu prvního stupně, jenž při úvaze o vině dovolatele přihlédl i k prvotním výpovědím

obviněných E. T. a M. N., které oba učinili dříve, než bylo sděleno obvinění dovolateli; tím bylo omezeno jeho právo na obhajobu v tom, že jeho obhájci nemohli být těmto výpovědím přítomni. Odvolací soud nicméně následně konstatoval, že se o podstatné pochybení nejedná, neboť oba jmenovaní obvinění své výpovědi posléze zopakovali jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem. S ohledem na to, že právě uvedené bylo jediné, v čem odvolací soud shledal částečnou důvodnost odvolání dovolatele, když toto pochybení soudu prvního stupně nemělo navíc žádný vliv na změnu rozhodnutí o vině a trestu dovolatele soudem druhého stupně, je třeba považovat odvolání dovolatele za nedůvodně zamítnuté. Dovolateli je tak zřejmé, že rovněž v řízení předcházejícím rozhodnutí o jeho odvolání byly dány důvody pro dovolání podle § 265b odst. 1 písm. b) a g) tr. ř.

V závěru podaného dovolání obviněný Ing. K. S.a navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadenou část rozsudku Vrchního soudu v Praze a rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, jak byly specifikovány výše, a též vadné řízení jim předcházející a podle § 265l odst. 1 a 3 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl v jiném složení senátu, a dále aby podle § 265l odst. 4 tr. ř. zrušil výrok o trestu dovolatele a zároveň rozhodl, zda jsou i nadále dány vazební důvody, či zda případný vazební důvod nelze nahradit některým z institutů uvedených v § 73 tr. ř.

Obviněná E. T. prostřednictvím svého obhájce JUDr. V. J. v dovolání uvedla, že rozsudek vrchního soudu napadá z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Vyslovila názor, že „odvolací soud nesprávně právně posoudil jednání odsouzené, když na kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu užil ustanovení podle § 40 odst. 2 tr. zákona, když … měl být použit § 40 odst. 1 tr. zák.“.

V souvislosti s uplatněným dovolacím důvodem zdůraznila, že jí nebyl dokázán žádný majetkový motiv, který by byl impulsem pro její jednání; otázka odměny spočívající v zajištění nadstandardní lékařské péče ze strany Ing. K. S. není takovým motivem, který by ji vedl k jednání, na jehož konci by byla vražda. Připomněla rovněž, že dosud vedla řádný život, byla osobou netrestanou, svým jednáním novinářku S. S. nechtěla odstranit, když k tomu ani neměla žádný důvod, a že výrazným způsobem přispěla k objasnění trestného činu.

Vzhledem k těmto skutečnostem dovolatelka E. T. vyjádřila přesvědčení, že by jí měl být uložen trest kratšího trvání, neboť „… rozhodně vzhledem k poměrům odsouzené je trest jí uložený stále nepřiměřeně přísný a jeho účelu by bylo dosaženo i trestem kratším“. Proto s odkazem na shora uvedený dovolací důvod navrhla, aby „… dovolací soud jí uložil trest, nebo snížil trest na hranici, kterou umožňuje § 40 odst. 1 písm. a) tr. zákona [dovolatelka zřejmě měla na mysli § 40 odst. 4 písm. a) tr. zák.] a tím napadené rozhodnutí změnil a uložil jí trest odnětí svobody na dobu čtyř let do věznice s dozorem“.

Poté, co předseda senátu soudu prvního stupně splnil povinnost uloženou mu v ustanovení § 265h odst. 2 tr. ř. a doručil opisy dovolání obviněných nejvyšší státní zástupkyni a opis jejího dovolání obviněným a jejich obhájcům s upozorněním, že se mohou k dovolání písemně vyjádřit a souhlasit s projednáním dovolání v neveřejném zasedání, nejvyšší státní zástupkyně se písemně vyjádřila k dovolání obviněných Ing. K. S. a E. T., a tito obvinění se naopak vyjádřili k jejímu dovolání. Tato vyjádření však neměla pro rozhodnutí v tomto stadiu řízení zásadní význam, proto není zapotřebí blíže se o nich zmiňovat.

Po uplynutí lhůty k podání dovolání všem oprávněným osobám předseda senátu soudu prvního stupně (opět ve smyslu ustanovení § 265h odst. 2 tr. ř.) předložil spis Nejvyššímu soudu a v souladu s rozvrhem práce byla věc přidělena senátu 3 Tdo. Tento senát usnesením ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 3 Tdo 449/2004, ve spojení s opravným usnesením ze dne 7. 12. 2004, sp. zn. 3 Tdo 449/2004-I., rozhodl tak, že podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, věc obviněných Ing. K. S., E. T. a M. N. postoupil k rozhodnutí velkému senátu Nejvyššího

soudu.

Své rozhodnutí senát 3 Tdo odůvodnil tím, že v návaznosti na pohled dovolatelky E. T. zjistil „rozdílný přístup v dosavadním rozhodování Nejvyššího soudu, pokud se jedná o přípustnost nesprávné aplikace § 40 odst. 2 tr. zák. jako dovolacího důvodu, s nímž počítá § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.“. Jedná se o to, zda v případě uznání viny podle kvalifikované skutkové podstaty trestného činu lze za něj uložit trest odnětí svobody za využití moderačního práva soudu ve smyslu § 40 odst. 2 tr. zák., to s přihlédnutím nejen k poměrům pachatele, ale zejména s ohledem na okolnosti případu (v té souvislosti poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 411/2003, které vztahuje své závěry stran aplikace § 40 odst. 2 tr. zák. i na ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák.).

K údajné nekonzistentnosti judikatury k této otázce senát 3 Tdo poukázal na dvě rozhodnutí senátů Nejvyššího soudu 7 Tdo a 3 Tdo.

Sedmý senát Nejvyššího soudu ve svém usnesení sp. zn. 7 Tdo 356/2002 konstatoval:

I.Námitka, že trest nebyl uložen podle § 40 odst. 1 tr. zák., obsahově nenaplňuje dovolací důvod stanovený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

II.Námitkou týkající se ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. však není obsahově naplněn ani dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť namítané nepoužití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. zjevně není otázkou právního posouzení skutku, protože nemá žádný vztah k tomu, jak byl kvalifikován skutek, jímž byl obviněný uznán vinným.

Třetí senát Nejvyššího soudu ve svém usnesení sp. zn. 3 Tdo 1416/2003 naopak konstatoval:

I.Námitku dovolatele, že nebylo aplikováno při ukládání trestu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., přestože byly splněny všechny okolnosti a podmínky tímto ustanovením vyžadované, naplňuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., lze považovat za relevantní.

Senát 3 Tdo v usnesení o postoupení této trestní věci velkému senátu Nejvyššího soudu se přiklonil k názoru, který je uveden v citovaném usnesení sp. zn. 3 Tdo 1416/2003. Tento právní názor přitom považuje za odlišný od právního názoru vyjádřeného v rovněž citovaném usnesení sp. zn. 7 Tdo 356/2002. Domnívá se, že „jiným nesprávným hmotně právním posouzením“ je třeba rozumět pochybení i stran aplikace ustanovení o ukládání trestů, tedy např. § 40 odst. 1, 2 tr. zák. V opačném případě by nesprávnosti tohoto typu nebylo možno napravovat cestou dovolání, když jediné dva specifické dovolací důvody týkající se trestů na uvedený problém nemíří poukázal přitom na § 265b odst. 1 písm. h), i) tr. ř..

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále převážně jen „velký senát“) se nejprve musel vypořádat s otázkou, zda postup senátu 3 Tdo byl v souladu s ustanovením § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (dále převážně jen „zákona č. 6/2002 Sb.“).

Podle tohoto ustanovení platí, že dospěje-li senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postoupí věc k rozhodnutí velkému senátu. Při postoupení věci svůj odlišný názor zdůvodní.

Je mimo jakoukoli pochybnost, že existují tři rozhodnutí různých dovolacích senátů Nejvyššího soudu, která byla již výše citována, jež se na první pohled a bez bližšího zkoumání nemusí jevit zcela konzistentní. Zmínil-li ovšem senát 3 Tdo tato tři rozhodnutí, je zapotřebí uvést, že vedle nich existuje řada dalších rozhodnutí jiných dovolacích senátů Nejvyššího soudu, která se uvedenou problematikou rovněž zaobírala. Všechna tato rozhodnutí přitom lze rozdělit do tří základních

skupin.

Do první skupiny případů lze zařadit především usnesení ze dne 21. 5. 2003, sp. zn. 5 Tdo 411/2003, v němž senát Nejvyššího soudu mimo jiné vyslovil, že nesprávná aplikace ustanovení § 40 odst. 2 tr. zák. (snížení trestu odnětí svobody bez splnění podmínek v tomto ustanovení vymezených) je dovolacím důvodem ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. S tímto rozhodnutím je v souladu usnesení jiného senátu Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2004, sp. zn. 7 Tdo 850/2004, v němž tento senát formuloval právní názor, že nerespektování podmínek pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 40 odst. 1 tr. zák. naplňuje uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h), l) tr. ř. K tomu dodal, že v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze namítat nesprávnost použití § 40 odst. 1 tr. zák. za situace, kdy snížení trestu není opřeno o žádné skutečnosti, které by zákonný důvod pro takový postup měly zakládat. Trest uložený pod dolní hranicí trestní sazby bez uvedení skutečností naplňujících zákonný důvod pro takový postup je nutno považovat za trest uložený ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně.

V obou uvedených případech odvolací senáty z podnětu dovolání nejvyšší státní zástupkyně zrušily napadená rozhodnutí, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a přikázaly příslušným soudům věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout. Jde o skupinu případů, v nichž dovolací senáty shledaly pochybení na straně rozhodujících soudů za situace, kdy došlo k pozitivní, avšak chybné aplikaci ustanovení § 40 odst. 1, resp. odst. 2 tr. zák., neboť nebyly splněny podmínky pro snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici sazby trestním zákonem stanovené.

Do druhé skupiny případů lze zařadit shora zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2002, sp. zn. 7 Tdo 356/2002, jímž bylo podle § 265j tr. ř. zamítnuto dovolání obviněného a v němž byl zaujat právní názor, že námitka, že obviněnému měl být trest odnětí svobody uložen podle § 40 odst. 1 tr. zák. pod dolní hranicí zákonné trestní sazby, není žádným z dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř., protože takovou skutečnost dovolací důvody týkající se výroku o trestu podle § 265b odst. 1 písm. h) a i) tr. ř. neobsahují a nejedná se ani o nesprávné právní posouzení skutku či jiné nesprávné hmotně právní posouzení ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Obdobný právní názor byl vysloven i v usnesení ze dne 7. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 904/2002, jímž bylo podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítnuto dovolání obviněné jako podané z jiného důvodu, než je uveden v ustanovení § 265b tr. ř. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí je zřejmé, že dovolatelka uplatnila dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s tím, že soud jí neuložil trest pod dolní hranicí zákonné trestní sazby, ačkoliv byly splněny podmínky pro použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. Dovolací senát však dospěl k závěru, že ta část ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., která se týká „jiného nesprávného hmotně právního posouzení“, se nevztahuje na výrok o trestu, i když otázka použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody jinak je otázkou aplikace hmotného práva.

K tomu v podrobnostech uvedl, že ze systematiky, s níž jsou v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. zakotveny jednotlivé dovolací důvody, vyplývá, že k samotnému výroku o trestu se vztahují pouze dva z nich, a to důvody stanovené v § 265b odst. 1 písm. h), i) tr. ř. První z těchto důvodů spočívá v tom, že obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Druhý z těchto důvodů spočívá v tom, že bylo rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup. Jestliže ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. o důvodech dovolání výslovně stanoví dva zvláštní dovolací důvody ve vztahu k výroku o trestu, znamená to, že se k tomuto výroku nemůže vztahovat dovolací důvod spočívající v nesprávném hmotně právním posouzení. Pokud by tomu tak

bylo a tento dovolací důvod by měl zahrnovat i výrok o trestu, byla by ustanovení o dovolacích důvodech proti výroku o trestu nefunkční, nadbytečná a nelogická, protože uložení nepřípustného druhu trestu, uložení trestu mimo trestní sazbu a upuštění od potrestání bez zákonných podmínek by nutně vždy muselo být považováno právě za porušení hmotného práva a tudíž za nesprávné hmotně právní posouzení ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Pak by ovšem bylo nutné stejně posuzovat případné porušení jakýchkoli ustanovení trestního zákona jako předpisu trestního práva hmotného při rozhodování o trestu, např. ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák. o účelu trestu, ustanovení § 31 odst. 1, 2 tr. zák. o hlediscích přiměřenosti trestu, ustanovení § 58 odst. 1 tr. zák. o podmíněném odkladu výkonu trestu odnětí svobody, ustanovení § 59 odst. 1 tr. zák. o stanovení zkušební doby při podmíněném odsouzení atd. Logicky důsledně vzato by to znamenalo nutnost připustit dovolací důvod spočívající v nesprávném hmotně právním posouzení též ve vztahu k podmínkám pro uložení jednotlivých druhů trestů i při jejich obecné přípustnosti. To by bylo ve zcela evidentním rozporu s charakterem dovolání jako mimořádného opravného prostředku, jehož účelem je náprava jen těch nejzávažnějších a nejkřiklavějších vad pravomocných rozhodnutí ve věci samé. Zároveň by se tím stíral rozdíl oproti odvolání, které je podkladem pro zrušení samotného výroku o trestu, jestliže uložený trest je nepřiměřený, a dovolání by znamenalo v podstatě jen zavedení další běžné instance v procesu trestního řízení. V této spojitosti nelze pominout, že ani stížnost pro porušení zákona jako další mimořádný opravný prostředek nelze proti výroku o trestu podat pro pouhou nepřiměřenost trestu, nýbrž proto, že trest je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 2 tr. ř.). Stejně jsou omezeny možnosti pro podání návrhu na povolení obnovy řízení, pokud takový návrh směřuje proti výroku o trestu (§ 278 odst. 1 tr. ř.). Z logiky důvodů, o které se mohou opírat mimořádné opravné prostředky, jasně vyplývá, že pokud tyto opravné prostředky směřují proti výroku o trestu, musí být založeny na podstatně užších a přísněji vymezených důvodech než odvolání jako řádný opravný prostředek, u kterého postačí pouhá nesprávnost výroku o trestu, jak je zřejmé z ustanovení § 246 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. Tyto úvahy nevyhnutelně vedou k závěru, že má-li být dovolání založeno pouze na námitkách proti výroku o trestu, může se tak stát jedině v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. nebo dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. a že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v takovém případě nepřichází v úvahu.

Podrobně citované usnesení bylo v následujícím období takřka beze zbytku respektováno dalšími dovolacími senáty Nejvyššího soudu. Aniž by bylo zapotřebí všechna tato rozhodnutí uvádět, stačí připomenout např. usnesení ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 3 Tdo 920/2002, usnesení ze dne 26. 3. 2003, sp. zn. 5 Tdo 264/2003, usnesení ze dne 6. 5. 2003, sp. zn. 5 Tdo 396/2003, usnesení ze dne 29. 10. 2003, sp. zn. 11 Tdo 1215/2003, usnesení ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 3 Tdo 1363/2003, usnesení ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 3 Tdo 205/2004, tedy i usnesení téhož senátu, který nyní věc postoupil velkému senátu. Je samozřejmé, že zmíněným právním názorem se nadále řídil i sedmý dovolací senát (např. v usnesení ze dne 14. 5. 2003, sp. zn. 7 Tdo 559/2003, v usnesení ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1484/2003, či v usnesení ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. 7 Tdo 803/2004).

Z této naprosto konzistentní skupiny případů se poněkud vymyká pouze usnesení ze dne 21. 1. 2004, sp. zn. 3 Tdo 1416/2003, které stojí zcela osamoceně v pomyslné třetí skupině případů. Jím sice bylo jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto dovolání obviněného, avšak z odůvodnění tohoto rozhodnutí je zřejmé, že senát považoval za relevantní námitku uplatněnou v rámci dovolacího důvodu ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., že nebylo aplikováno (při ukládání trestu) ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. Bližší argumentace na podporu takového názoru ovšem v rozhodnutí není rozvedena, proto nelze posoudit, jaké úvahy dovolací senát k takovému závěru vedly.

Právě k tomuto usnesení a názoru shora citovanému se přiklonil senát 3 Tdo v usnesení o postoupení věci velkému senátu. Z toho pak dovodil, že zastává právní názor, který je odlišný od právního

názoru vyjádřeného v rovněž již citovaném usnesení 7 Tdo 356/2002. Jak již bylo uvedeno, domnívá se, že „jiným nesprávným hmotně právním posouzením“ je třeba rozumět pochybení i stran aplikace ustanovení o ukládání trestů, tedy např. § 40 odst. 1, 2 tr. zák. V opačném případě by nesprávnosti tohoto typu nebylo možno napravovat cestou dovolání, když jediné dva specifické dovolací důvody týkající se trestů na uvedený problém nemíří [ve větě za středníkem byl uveden odkaz na § 265i odst. 1 písm. h), i) tr. ř.].

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu při řešení uvedené problematiky dospěl k závěru, že senátem 3 Tdo předestřená rozdílnost právních názorů jednotlivých senátů Nejvyššího soudu v uvedené hmotně právní oblasti je jen domnělá. Senát 3 Tdo při rozhodnutí o postoupení věci velkému senátu přitom neargumentoval obsahem dovolání nejvyšší státní zástupkyně, ani obsahem dovolání obviněného Ing. K. S., nýbrž pouze a jen obsahem dovolání obviněné E. T. Z tohoto důvodu velký senát při posuzování otázky, zda jsou splněny zákonné podmínky pro to, aby mu věc byla postoupena k rozhodnutí, nepřihlížel k obsahu dovolání dalších dovolatelů.

Jak již bylo shora zmíněno, obviněná E. T. sice na jedné straně vytýkala soudům, že nesprávně aplikovaly ustanovení § 40 odst. 2 tr. zák., avšak na druhé straně se domáhala použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., tedy uložení trestu ještě kratšího trvání, neboť měla za to, že trest jí uložený je vzhledem k jejím poměrům stále nepřiměřeně přísný.

Přes určitou formulační neobratnost takto vystavěného dovolání obviněné je velký senát přesvědčen, že s ohledem na obsah jejího podání (§ 59 odst. 1 tr. ř.) bylo smyslem dovolání dosáhnout za použití též ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. ještě dalšího zmírnění trestu, již tak uloženého pod dolní hranicí zákonné trestní sazby. Pokud by velký senát na obsah tohoto dovolání tímto způsobem nenahlížel, ve skutečnosti by to znamenalo, že dovolatelka podala dovolání fakticky ve svůj neprospěch, což samozřejmě ani u tohoto mimořádného opravného prostředku není přípustné [srov. § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř., z něhož je třeba bez jakýchkoliv pochybností dovodit, že obviněný se může domáhat změny napadeného rozhodnutí jen ve svůj prospěch].

Určitá nesourodost písemného dovolání obviněné E. T. je zřejmá i z jejího konečného návrhu, jímž se domáhá uložení, resp. snížení trestu na hranici, kterou „umožňuje § 40 odst. 1 písm. a) tr. zák.“, ačkoliv s ohledem na již zmíněný obsah dovolání nemůže být pochyb o tom, že se domáhala uložení mimořádně sníženého trestu odnětí svobody podle § 40 odst. 4 písm. a) tr. zák., byť zase nepřesně a v rozporu s tímto ustanovením navrhovala uložení trestu odnětí svobody na dobu čtyř let (podle tohoto ustanovení při snížení trestu odnětí svobody podle odstavců 1 až 3 nelze uložit trest pod pět let, činí-li dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody alespoň dvanáct let).

Z dovolání této obviněné je tedy především zřejmé, že se domáhala použití dalšího zmírňovacího ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. vedle již soudy aplikovaného moderačního ustanovení § 40 odst. 2 tr. zák. To je ale odlišná situace oproti té, kterou argumentoval senát 3 Tdo při postoupení věci velkému senátu k rozhodnutí. Nejde totiž o případ bezezbytku zařaditelný do některé ze tří shora vymezených skupin, stejně jako nejde o případ již řešený v jiném rozhodnutí Nejvyššího soudu. Pak ovšem senát 3 Tdo při svém rozhodování nemohl dospět k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, neboť právní názor v této zcela specifické problematice žádný senát Nejvyššího soudu dosud nevyslovil. Už proto jeho usnesení o postoupení věci velkému senátu k rozhodnutí nemůže být považováno za správné, neboť nesplňuje zákonné podmínky vymezené v ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. Senátu 3 Tdo nic nebránilo, aby v této dosud neřešené problematice zaujal právní názor, zda pod dovolací důvod uplatněný obviněnou podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (jiný důvod dovolání neuplatnila) lze podřadit námitku, že soudy plně nevyužily moderačního práva a neuložily jí ještě mírnější trest odnětí svobody [dokonce ještě mírnější než trest uvedený v ustanovení § 40 odst. 4 písm. a) tr. zák.].

Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. sice možnost postoupení věci velkému senátu k rozhodnutí neváže na důležité důvody (jako např. v § 25 tr. ř.), přesto nemůže být pochyb o tom, že se o obdobné či srovnatelné důvody musí jednat. Postoupením věci velkému senátu k rozhodnutí totiž dochází k naprosto nestandardnímu řešení, jímž se zcela zásadním způsobem mění osoba zákonného soudce (resp. osoby zákonných soudců, jak na to ještě bude poukázáno). I proto může docházet k postoupení věci velkému senátu k rozhodnutí jen ve zcela výjimečných případech, v nichž jsou bezezbytku splněny zákonné podmínky pro takové rozhodnutí.

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu poté, co z uvedených důvodů dospěl k závěru, že v daném případě podmínky vymezené ustanovením § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. splněny nebyly, se musel vypořádat s otázkou, zda i za této situace bylo jeho povinností meritorně ve věci rozhodnout, nebo zda mohl zvolit i takový procesní postup, pro který se nakonec rozhodl.

Zmíněná problematika v judikatuře Nejvyššího soudu dosud nebyla řešena. Je však třeba uvést, že v akademické rovině byla diskutována např. při rozhodování velkého senátu trestního kolegia ve věci vedené pod sp. zn. 15 Tdo 44/2004 – II. (usnesení ze dne 11. 2. 2004) nebo při rozhodování velkého senátu občanskoprávního kolegia ve věci vedené pod sp. zn. 31 Cdo 528/2001 (rozsudek ze dne 20. 11. 2003), avšak v žádném z těchto rozhodnutí zásadním způsobem vyřešena nebyla. V odůvodnění těchto rozhodnutí úvahy v tomto směru absentují, na možný závěr velkých senátů proto lze usuzovat pouze ze způsobu jejich (meritorního) rozhodnutí.

V obecné rovině je k popsané problematice zapotřebí uvést, že podle § 19 zákona č. 6/2002 Sb. Nejvyšší soud rozhoduje v senátech nebo ve velkých senátech kolegií. V těchto velkých senátech rozhoduje jen tehdy, jestliže jim byla věc postoupena podle § 20 citovaného zákona.

Naposledy zmíněná ustanovení o velkém senátě a o možnosti postoupit mu věc k rozhodnutí jsou prakticky shodná s ustanoveními § 27 a § 27a odst. 1 dřívějšího zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Citovaný zákon ustanovení o velkém senátu původně neobsahoval, do textu zákona bylo zakomponováno teprve novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se měnil zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s účinností od 1. ledna 2001.

V zákonných normách jiná ustanovení o velkém senátu nelze nalézt. Zmínka o něm je pouze v Jednacím řádu Nejvyššího soudu České republiky vydaném jeho předsedou po projednání v plénu Nejvyššího soudu dne 3. 9. 2003, publikovaném v sešitě č. 3/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. V čl. 3 odst. 1 zakotvil, že Nejvyšší soud rozhoduje v senátech, ve velkých senátech kolegií a kárných senátech, a v odst. 4 že velký senát kolegia se skládá ze soudců tohoto kolegia. Podle čl. 5 odst. 1 členem velkého senátu je předseda kolegia; zbývající členy velkého senátu, jejich zástupce a náhradníky, určí předseda Nejvyššího soudu na návrh předsedy kolegia tak, aby všechny senáty kolegia byly zastoupeny nejméně jedním soudcem. Podle čl. 5 odst. 2 předseda velkého senátu kolegia je určen v rozvrhu práce.

V této souvislosti je vhodné zmínit i čl. 5 odst. 5 citovaného Jednacího řádu, podle něhož věc postoupená velkému senátu do 31. 10. běžného roku a v tomto roce nevyřízená bude dokončena ve složení, které měl tento senát v době postoupení. Senát 3 Tdo totiž tuto trestní věc postoupil velkému senátu usnesením z 27. 10. 2004 a jelikož do konce roku 2004 nebyla vyřízena, dokončuje ji velký senát složený podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu na rok 2004.

Pokud jde o způsob rozhodnutí velkého senátu, je třeba zmínit, že citovaný zákon o soudech a soudcích výslovnou úpravu nemá. Přestože ve své podstatě jde o hmotně právní normu, ustanovení § 20 odst. 1 o postoupení věci velkému senátu k rozhodnutí má nepochybně charakter procesního ustanovení. Z dikce tohoto ustanovení „postoupí věc k rozhodnutí“ není vyloučeno, aby velký senát

byl oprávněn rozhodnout nejen o meritu věci, ale též o tom, že nebyly splněny podmínky pro postoupení věci velkému senátu.

Při absenci výslovné právní úpravy je třeba přihlédnout rovněž k tomu, že obecná úprava (srov. § 24 tr. ř.) soudům umožňuje řešit problematiku vzniklou při pochybnostech o příslušnosti toho kterého soudu. Tím spíš je velký senát přesvědčen, že i jemu musí být dána možnost rozhodnout (vzniknou-li v tomto směru pochybnosti) nejprve o své příslušnosti (resp. nepříslušnosti) a teprve až pak případně o meritu věci. V opačném případě (při dovození povinnosti velkého senátu v každém případě meritorně rozhodnout) by totiž mohlo dojít ke zneužití citovaného ustanovení a v důsledku toho k nepřípustnému zásahu do ústavně zaručeného institutu zákonného soudce.

Uvedený institut je jedním z předpokladů výkonu nezávislého soudnictví a důležitým prvkem právní jistoty. Ustanovení čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (publikované pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) zakotvuje, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon. Tak jak ji zákon stanovil, je zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána soudu příslušnému a přidělována soudu jinému, je nutno chápat jako postup rozhodně nestandardní a zcela výjimečný.

Ústavní soud při interpretaci základního práva na zákonného soudce zahrnul do jeho rámce i dodržení zákonných podmínek určení příslušnosti soudu (srov. zejména nálezy sp. zn. IV. ÚS 222/96, III. ÚS 200/98, III. ÚS 293/98, III. ÚS 182/99, I. ÚS 144/2000, III. ÚS 29/01, II. ÚS 544/02, III. ÚS 561/02). Akcentoval, že princip zákonného soudce představuje v demokratickém právním státu jednu z garancí nezávislého a nestranného soudního rozhodování. Dodržení obecných zákonných podmínek stanovení příslušnosti soudu pak brání eventuálnímu určování příslušnosti soudu s cílem ovlivnění výsledku rozhodování. Obdobně ve věci sp. zn. III. ÚS 230/96 Ústavní soud zdůraznil, že ústavní imperativ, podle něhož nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, je ochranou především proti libovolnému či účelovému obsazení jednajícího soudu ad hoc.

Součástí práva na zákonného soudce jsou požadavky na dodržení zákonného vymezení věcné, funkční a místní příslušnosti soudu, dodržení hledisek rozdělení soudní agendy mezi senáty a soudce, vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci atd., aby pro všechny účastníky řízení byla zaručena předvídatelnost a transparentnost obsazení soudu v konkrétní věci.

Rozhodování zákonným soudcem, stejně jako již zmíněné zásady nezávislosti a nestrannosti soudního rozhodování, jsou tedy v judikatuře Ústavního soudu pod důraznou ochranou, neboť náleží k základním podmínkám spravedlivého procesu; proto také jinak přípustné výjimky musí být vykládány restriktivně. Velký senát je přesvědčen, že jiný než restriktivní výklad nelze zvolit ani při posuzování zákonných podmínek pro postoupení věci velkému senátu k rozhodnutí.

Všechny zdůrazněné ústavní principy vystupují do popředí i v daném případě. Jestliže velký senát trestního kolegia shledal, že nebyly splněny zákonné podmínky pro postoupení věci velkému senátu vymezené v ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., a přesto by ve věci meritorně rozhodl, postupoval by ve zřejmém rozporu především s ústavním imperativem, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. O podaných dovoláních by totiž rozhodoval devítičlenný velký senát, ačkoliv zákonnými soudci byli členové tříčlenného senátu 3 Tdo, jemuž věc byla původně v souladu s rozvrhem práce přidělena (v daném případě jde o situaci o to výmluvnější, že žádný ze soudců senátu 3 Tdo, který věc postoupil velkému senátu k rozhodnutí, není členem velkého senátu).

Lze tak učinit závěr, že ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., které je podkladem pro odnětí věci zákonnému soudci (zákonným soudcům), a tedy výjimkou z ústavní zásady práva na zákonného soudce, se uplatní jen tehdy, jde-li skutečně o právní názor, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu. Logicky z toho lze dovodit, že nejsou-li tyto zákonné

podmínky splněny, pak senát, který má věc v souladu s rozvrhem práce projednávat, nemůže rozhodnout o jejím postoupení velkému senátu. Velký senát má totiž právo i povinnost posoudit, zda jsou splněny zákonné podmínky pro postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu. Nejsou-li tyto podmínky splněny a byla-li přesto věc postoupena velkému senátu, ten rozhodne o jejím přikázání příslušnému senátu k projednání a rozhodnutí.

Ze všech těchto důvodů velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu přikázal senátu 3 Tdo, aby věc znovu projednal a rozhodl.